

Za našeho milovaného dědečka...

Petr Holub

19. – 24. 6. 2007

Životopis.

Náš dědeček, pan profesor Miloslav Jiříček se narodil 11. 9. 1921 v Brně, Králově Poli, rodičům Bohumilovi a Marii Jiříčkovým. Od mala byl veden v duchu ideálů první republiky i ideálů náboženských. Se svojí babičkou, Marií Prouskovou, jezdí na letní byt do Pohledu u Havlíčkova Brodu. Díky závažným osobním neshodám se jeho rodiče v roce 1930 rozvádějí. Dědeček chodí nejdříve na měšťanku na Slovanském náměstí a po 4. třídě s ročním předstihem odchází na klasické gymnasium na Tř. kpt. Jaroše. Zde prožívá krásné období mezi „svými“, na které až do stáří rád vzpomíná. Maturuje těsně před začátkem války v r. 1939 a zapisuje se na universitu. Vzhledem k uzavření českých vysokých škol nacisty je nucen přerušit studium a nastupuje jako úředník na Hasičskou vzájemnou pojišťovnu, jejíž brněnskou expozituru vede jeho otec Bohumil. O rok později začíná anabáze s totálním nasazením: pracuje jako stavební dělník na pozemních stavbách a je nasazen nejdříve v rakouském Štýrsku (Steirmark), posléze na dvou místech v Horním Slezsku (Oberschlesien) a nakonec v Lazech v Sudetech. Po válce se vrací ke studiu klasické filologie na Masarykově universitě k profesorům Františku Novotnému a Ferdinandu Stiebitzovi. Ti mu byli velkými vzory a moc na ně vzpomínal. Vzhledem k počínajícímu se nátlaku ze strany komunistů je nucen si při studiích přivydělávat doučováním studentů, protože mu chybí čas na tolik milované studium. Po absolvování druhé státní zkoušky z latiny a řečtiny chce zůstat na vysoké škole, což mu z kádrových důvodů není umožněno. Nastupuje jako středoškolský státní profesor v období stupňujícího se tlaku na rodinu a učí na odlehlých školách: 2,5 roku na reálném gymnasiu v Hlučíně u Opavy a půl roku v hlučínském dětském domově pro děti řeckých migrantů (kde se sám učí novořečtině). Bere si za ženu naši babičku Marušku a žádá o přeložení blíže svého bydliště: to je mu umožněno, ovšem za cenu přechodu na devítiletky – vyučuje na Jižní Moravě, nejdříve v Kobylí a poté ve Velkých Pavlovicích. Babička ráda vzpomíná, jak děti učil v rámci hudební výchovy slovácké písničky, které tehdy sbíral. Dle jeho slov: poté, co komunisté ze škol vyházeli kříže a samozřejmě také pod stále se zvyšujícím tlakem ze strany úřadů, odchází k manuální práci – navíc po velmi těžkém rozhodování, protože

učení pro něj nebylo ani tak povolání jako spíše poslání. Nejdříve zkouší rozvážet mléko a pracovat u dráhy – to v době, kdy se narodila dcera Irenka. Babičce to raději ani neříká, neboť v té době babička kojí a dědeček nechce, aby se rmoutila. Posléze nastupuje do slévárny a kovárny Královopolské strojírný a s babičkou mají syna Zdeňka. V Královopolské zůstává až do důchodu – tedy dlouhých 32 let. Přes obstrukce a protivenství úřadů podporují s babičkou své děti na studiích ze všech sil – Irenka absolvuje gymnázium na Křenové a stavební průmyslovku jako nástavbu; Zdeněk pak po elektro-průmyslovce dokonce s výborným prospěchem fakultu elektrotechnickou VUT, na což je dědeček moc hrdý. Během této doby se stále vzdělává zejména v živých jazycích – angličtině, němčině, francouzštině, španělštině, hebrejštině a arabštině, později také italštině a turečtině. Mimo práci si příležitostně přivydělává vyučováním jazyků, zejména latiny. Pomáhá se studiem i dětem svých kolegů v továrně a kolegové na něj moc pěkně vzpomínají. Poměrně brzy se začíná učit i se mnou – díky němu mne mí rodiče posílali na angličtinu od předškolního věku, za což jsem jim všem mimořádně vděčen. Po revoluci mi pomáhá i s dalšími jazyky a vyučuje mne dle prvorepublikových ideálů latině. Na klasickou řečtinu už moc nedošlo, s ohledem na mou orientaci spíše na exaktní vědy. Trávíme spolu s babičkou spoustu společného času a na toto období mám ty nejkrásnější vzpomínky. Mé studium na vysoké škole pozoruje sice už poněkud z povzdálí, neboť jsou to obory mu přeci jen trochu vzdálenější, ale stále mne povzbuzuje, drží mi palce a pomáhá překonávat různé splíny. Magisterskou promoci bohužel nemůže navštívit v důsledku své hospitalizace, což si ale vynahradíme o 2 roky později na mé svatbě s Aleškou, kterou měl také moc rád a o níž říkal, že je jeho vnučka; a o další rok a půl později u promoce doktorské, kterou si mohl ještě v plné síle náležitě vychutnat. Dědeček zůstává neustále intelektuálně činný – dále studuje jazyky, naposled například turečtinu, ale opakuje si třeba i rozličné matematické důkazy, či hraje šachy. V posledním půl roce cítil, že se blíží jeho chvíle, ubývají mu síly. Modlí se zejména s babičkou za šťastnou a klidnou smrt. Tohoto požehnání se mu i dostává – ještě dva dni před smrtí si německy povídá s lékaři a ošetřovateli v hospici u Sv. Alžběty, kde v úzkém kruhu rodinném umírá smířen s Bohem i s lidmi dne 18. 6. 2007 ve 23:15 hodin. Všem, kteří mu jeho kříž pomáhali nést zejména v jeho posledním dnech jeho života, bychom chtěli moc poděkovat: především pak řádovým sestřám, ošetřovatelům a lékařům pod vedením paní primářky MUDr. Violy Svobodové v hospicu Sv. Alžběty. Až do posledního dne byl aktivní a v kontaktu s námi, navzdory ubývajícím silám. Nikdy s námi nebyl smutný a snažil se nám předávat svoji chuť do života, abychom pokračovali v jeho práci.

Nekrolog.

Přestože jsi byl velkým profesorem s mnoha talenty, díky svému přesvědčení a díky době, v níž jsi musel žít, jsi oficiálně mnoho učit nemohl. Pro všechny z nás jsi přesto byl velkým učitelem. Pro některé angličtiny, němčiny, či francouzštiny, pro jiné latiny či řečtiny. Pro *všechny* z nás jsi byl ale velkým učitelem života, a to až do svých posledních chvil. Za dobu svého života jsi vychoval řadu žáků a myslím, že všichni jsou Ti z hloubi duše vděční a Tvůj odkaz ponесou ve svém srdci a ve svém životě a budou ho dále předávat a rozmnožovat.

Častokrát jsi mi v rámci přípravy na svůj odchod říkával, abychom pro Tebe neplakali a netruchlili, až od nás odejdeš. Že jsi neměl život pěkný. Ano, mohlo být řadu věcí jinak, mohli jsme žít v jiné době – všechny bolesti Tvého života se ale zúročily do učení, které jsi nám svým slovem i vlastním příkladem předával. A myslím, že *alespoň* posledních 28 let svého života – protože více si nepamatuji – jsme spolu prožili moc krásně a snad se Ti aspoň trochu vykompenzovaly strasti těžkých let Tvého života. Víím, že sis to uvědomoval a uměl jsi za to být Bohu vděčný, nejméně stejně my ostatní ve Tvém okolí – a že svými slovy jsi se snažil nám ulehčit svůj odchod. Neměl jsi rád dlouhý smutek a učil jsi nás překonávat těžkosti života – vždy si vybavím Tvé oblíbené úsloví před spaním, když jsme měli nějaké trápení nebo smutek: „Do Ponávky proto přece skákat nebudem.“

Bohu chceme moc poděkovat za to, že jsi našemu milovanému dědovi umožnil prožít bohatý život s krásnými i těžkými chvílemi, že jsi nám daroval možnost s ním žít a od něj se učit. A také děkujeme za to, že jsi mu dopřál tak krásný odchod na věčnost a nám jsi dal být při něm až do úplného konce. Děkujeme!

AMEN

Protože dědeček vždy miloval časoměrnou poezii a dokonce v ní sám i příležitostně psával, dovolil bych si nyní přednést jediné elegické distichon, které si pamatuji současně v obou jazycích, jež měl tak moc rád:

ὦ ξειν' ἀγγέλλειν Λακεδαιμονίοις ὅτι τῆδε
κειμεθα, τοῖς κείνων ῥήμασι πειθόμενοι.
– *Simonides* (?)

Dic, hospes, Spartæ nos te hic vidisse iacentes,
Dum sanctis patriæ legibus obsequimur.
– *Marcus Tullius Cicero*

Ó poutníče vyříd' Lakedaimoňanům, že my tuhle
mrtvi ležíme, jakož zákony kázaly nám.
– *prof. Jan Kvíčala*

Zdeň naproti třem stům myriad kdysi zápasili jsou,
z Pélópových vlastí, jen čtyři chýliady.
Ó poutníče vyříd' Lakedaimoňanům, že my tuhle
mrtvi ležíme, jakož zákony kázaly nám.
Toť slavného památka Megistia, ježž muži médstí,
přes proud Spercheiu, když přešli, usmrtili.
Věštce to, jenžto zrakem jasným vida blížiti se smrt,
při spartských vůdcích, vytrval odhodlaně.
- prof. Jan Kvíčala

Léto ku konci se chýlilo, již zvěst podzimu vlála,
přes požatý vůkol všude lán a zrytý nově brázdy,
když cestou hochu povědomou jsem zase šel
po letech muž tenkrát skráně prošedlé,
k Úvalu pod Mramorem, kde zlaté mi vzkvétalo dětství.
Již vynořil se chomáč domkův a malý v předu zámek,
kostel s filigránskou na střeše vížkou,
již stanuly kroky mé před stavbou na dvoře nízkou,
kam cinkot blažené pod strůmek štědrovečerní dítky volal.
- Svatopluk Čech